

Робота викладачів історії ПТНЗ області над єдиною методичною проблемою: «**Формування медіаграмотності як важливої компетенції у професійній діяльності викладача історії**».

«Історія» за своєю природою є ідеальним предметом для медіаосвіти

«Величезна кількість інформації, зокрема, сфальсифікованої сьогодні виливається на дітей і вона потребує переосмислення та критичної оцінки з певної ціннісної платформи. Безсумнівно, «Історія» як предмет надзвичайно важлива для побудови такої платформи», –... <http://www.aup.com.ua>

09 лютого 2017р. Міністр освіти і науки Л. Гриневич.

Програма - орієнтир впровадження ідеї у практику професійної діяльності викладача історії

1. Функціонування постійно діючого відео семінару для викладачів суспільних дисциплін « Медіаграмотність – складова професійної компетентності викладача суспільних дисциплін »

2016- 2017н.р.

2. Створення панорами методичних розробок на сайті НМЦ ПТО в розділі «Суспільні дисципліни» з проблеми формування медіаграмотності та розвитку критичного мислення учнів на уроках суспільних дисциплін та в позаурочній роботі.

Січень-лютий 2018р.

3. Всі викладачі історії та предмету «Людина і світ « готують методичну розробку уроку (вільний вибір теми) з формування медіаграмотності учнів (після опрацювання методичних посібників, рекомендацій) проводять відкритий урок чи відео урок та надсилають **протягом жовтня - листопада 2017р. до** НМЦ ПТО (методисту Мусі Н.О.) матеріали(методична розробка уроку та КМЗ папка «Учневі – як працювати з новинною інформацією, меседж, тощо фото, відео про захід, вказує категорію, звання) Ці ж матеріали викладач представляє на атестацію педпрацівників, якщо наступив термін .

4. Організація дистанційного курсу та онлайн гри з медіаграмотності для викладачів суспільних дисциплін. з 21.09.17р. Розміщено на вказаному сайті

http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/v_ukraini_zapustili_distantsiyniy_kurs_t_a_onlayn_gru_z_mediagramotnosti/

5. Розробка власної концепції медіаосвіти у міжкатестаційний період підвищення кваліфікації засобами неформальної та самоосвіти.

постійно

6. Робота творчої групи викладачів суспільних дисциплін «Мій вибір». Визначає ефективні розробки уроків з ЄМП та розміщує на Google – диск НМЦ ПТО. Основні критерії оцінювання : які методи, форми, способи та прийоми формування медіаграмотності і критичного мислення застосовані на уроці. Робота творчої групи протягом грудня 2017р.

7. Викладач історії має сформувати професійну компетентність медіа грамотності різними формами самоосвіти, неформальної освіти, та участі в роботі :

- сайт на якому можна вибрати дистанційний курс та пройти всі його етапи і отримати в системі неформальної освіти сертифікат. <https://prometheus.org.ua/>
<http://medialiteracy.org.ua/>

-використовувати **посібник «Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін »** в процесі викладання історії. Це перша спроба в Україні інтеграції медіаграмотності у викладанні суспільних дисциплін. (Рекомендація МОН) З електронним варіантом посібника можна ознайомитися за посиланням:

<http://www.aup.com.ua/upd.pdf/mo> та на сайті НМЦ ПТО розділ електронна бібліотека методичних напрацювань – загальноосвітня підготовка – суспільні дисципліни, від 28.09.2016р.)

-« **Медіаграмотність та критичне мислення на уроках суспільствознавства**» <http://www.aup.com.ua>

(посібник для вчителя . вид .Академія української преси .ЦВП .2016р. розміщено на сайті НМЦ ПТО – розділ віртуальна методична допомога педагогам ПТНЗ - Google – диск – суспільні дисципліни.)

<http://www.aup.com.ua/book040/>

8. Прочитати та обговорити книгу української письменниці Оксани Забужко "І я знову влізаю в танк"

Витяг з бесіди письменниці «...У цій книжці у мене не було завдання відтворити матрицю, яку використовує агресор у інформаційній війні, це не "мануал для розпізнавання зла" в повсякденному потоці новин. Мною керувало радше егоїстичне бажання – розповісти, як письменник переживає стан гібридної війни, коли замість мостів бомблять мізки. Поділитися власним досвідом збереження притомності.Ця книжка має свою внутрішню логіку, з якої читач зможе самотужки скласти собі більш-менш цілісну картину нашої

доби. Це, певним чином, також спроба осмислення сучасної історії – вичленування з її хаосу універсальних, "довгограючих" сюжетів.

(Витяги з матеріалів зазначених вище Інтернет - джерел)

Матеріал рекомендований для використовувати при розробці плану уроку з формування медіаграмотності.

Правила критичного мислення (для педагогів та учнів) Критично мисляча людина повинна уникати:

стереотипів та упереджень, позаяк вони затьмарюють тверезі судження та призводять до необґрунтованих або передчасних висновків;

нетерпіння, непослідовності – небажання чітко відслідковувати інформацію;

практики не задавати запитання і не перевіряти інформацію та її джерела;

небажання зважати на чийсь помилки та визнавати свої.

Які навички може розвинути критично мисляча людина?

(матеріали використовувати при розробці планів уроків - методична мета)
слухати та спостерігати;

критично сприймати інформацію (прочитану, побачену, почуту);
вникати в суть проблеми та її першопричини, а не лише наслідки;

усвідомлено відрізняти факти від припущень та точок зору;

здатність аналізувати достовірність та відповідність аргументів, а також інформацію на яких вони ґрунтуються;

ретельно підбирати слова, бо слово може змінити значення всієї аргументації;

навчитися висувати компактні, добре обґрунтовані аргументи;

виявляти маніпуляцію та пропаганду;

усвідомлювати, що завжди є більше, ніж одна точка зору на одне й те ж.

Оцінка джерел

В епоху інтернету ми постійно знаходимося в облозі масивних обсягів інформації, і нерідко буває важко зрозуміти, якій інформації довіряти, а якій ні. Тож важливо навчитися розрізняти корисну та об'єктивну інформацію від баласту.

Звертати увагу на те, якісне це видання чи невідомий блог.

Критично аналізуючи джерела, треба спочатку пропустити крізь «сито» автора інформації та джерело, звідки вона походить. Чи це інформація з поважного видання, компетентного у відповідній сфері, а чи від сусідського сина? Ви прочитали це в блозі невідомої людини чи це текст із якісного часопису, підготовлений фахово? Чи не на сайті приватної компанії ви читаєте цей текст? Якщо так, то які інтереси переслідує ця компанія?

Первинні та вторинні джерела

Критично мисляча людина також бере до уваги, чи надходить інформація з первинних або вторинних джерел.

Первинні джерела – це оригінальні опубліковані джерела (виступи перших осіб держави, прямі репортажі, промови від автора: він сказав...), наприклад *Вторинним джерелом* може бути, наприклад коментар подій які вже давно відбулися в газеті від журналіста також передається його суть більш загальною, зрозумілою для аудиторії мовою. А в інтерпретаціях, переказуванні є місце для неточностей. Читач повинен знати про це і ставитися до інформації з вторинних джерел обережно.

Це не означає, що первинні джерела ми повинні сприймати беззастережно. Ми завжди можемо збагнути, чи інформація в дослідженні обґрунтована і чи були інші дослідження на цю тему, результати яких відрізняються.

Довіра до тексту вища, коли в ньому є посилання на джерело, ім'я автора, назву матеріалу та рік опублікування. Коли йдеться про повідомлення в інтернеті, вони зазвичай дають гіперлінк на дослідження, які цитуються у тексті. Читач може легко зайти на оригінал джерела. Якщо виникають сумніви щодо достовірності інформації, він може знайти інші незалежні джерела.

Формування медіаграмотності + розвиток критичного мислення учнів у процесі викладання історії.

Це інтегровані складові навчально-виховного процесу сучасного уроку історії.

Викладач історії розвиває критичне мислення; формує на уроках світоглядні позиції, ідеали, інтереси, переконання, судження, модель та культуру поведінки, ціннісні орієнтації. (ЗМІ).

Разом з тим викладач має знати про вплив на інтелект медіа: відрив емоцій від дії, емоційне перевантаження, зростання байдужості, медіа насильство і зростання агресії.

Педагоги та батьки можуть допомогти молоді позбутися медійної залежності.

«...Медіаграмотність учнів: мають бути здатними критично мислити, усвідомлено оцінювати медіа тексти, інформацію, підтримувати критичну дистанцію щодо популярної культури, чинити спротив маніпуляціям...»(О.В. Фролов)

Ефективний спосіб – це спілкування з дітьми, обговорення побаченого у медіа джерелах.

Урок орієнтований на розвиток медіа грамотності учнів.

Форум педагогічних ідей (відкритий урок)

http://osvita.ua/school/lessons_summary/history_ukraine/54338/

Предмет: Історія України. (міжпредметні зв'язки історія України і правознавство.)

(ПТНЗ. 1 курс, **Клас:** 10) Розробка відповідає діючій навчальній програмі з Історії України у 2016-2017н.р.

(Тема5. ВСТАНОВЛЕННЯ Й УТВЕРДЖЕННЯ РАДЯНСЬКОГО ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ (1921—1939 рр.)

Практичне заняття №5. Пропагандистський ідеал радянської людини та її повсякденне життя.

Мета.

Навчальна: ознайомити учнів з причинами політичної пропаганди в Радянському Союзі та її витоками; визначити сутність соціально-економічних процесів, ідейних засад і соціальну базу радянського комунізму. Вчити учнів відрізняти пропаганду від правдивої інформації.

Розвивальна: розвивати загальні та предметні компетенції учнів; ознайомити учнів з новими поняттями та термінами. Продовжити формування медіа грамотності учнів.

Виховна: виховувати розуміння цінності основних природних прав людини та повагу до них; усвідомлення небезпеки комунізму; відповідального ставлення до якості власних знань.

Очікувані результати: учні знають про причини та особливості пропаганди в Радянському Союзі; учні визначають сутність соціально-економічних процесів, ідейних засад і соціальну базу радянського комунізму; володіють поняттями та термінами; учні розуміють цінність основних природних прав людини; учні поважають основні природні права людини. Відрізняють правду від пропагандистських навіювань.

Обладнання: підручник, мультимедійна дошка, додатковий текст.

Тип уроку: Практичне заняття.

Перебіг уроку

I. Вступна частина:

1. Актуалізації знань: метод припущення на основі запропонованих термінів.

Учитель записує на дошці та пояснює учням слова, які вказують на ключові терміни, важливі події, персоналії та будуть зустрічатися в розповіді або в тексті:

- ідеологія;
- командно-адміністративна система;
- терор.

Учитель запрошує учнів у парах намагатися представити що вони почують та над чим будуть працювати протягом практичного заняття. Через 5 хвилини вчитель пропонує учням записати і озвучити. Яким може бути повсякденне життя радянської людини у 1930-тих роках? Вислуховує відповіді учнів, але не говорить, схожі вони чи ні на те, що має бути почуте. Запрошує учнів уважно слухати те, що їм буде розказано та пропонує наприкінці практичного заняття порівняти це з тим, що вони щойно написали.

2. Проблемне запитання: Наприкінці практичного заняття учням пропонується поміркувати над запитанням: «Чому сталінський режим вдався до масового терору?» Чи не було це причиною неправдивої поінформованості громадян СРСР?

3. Мотивація. Ми живемо в іншому політичному часі. Що дасть нам знання даної теми?

4. Оголошення теми та очікуваних результатів.

II. Основна частина:

Учитель: З перших хвилин уроку ви чуєте терміни «ідеологія», «командно-адміністративна система», «терор.»»пропаганда»
Давайте опрацюємо ці терміни.

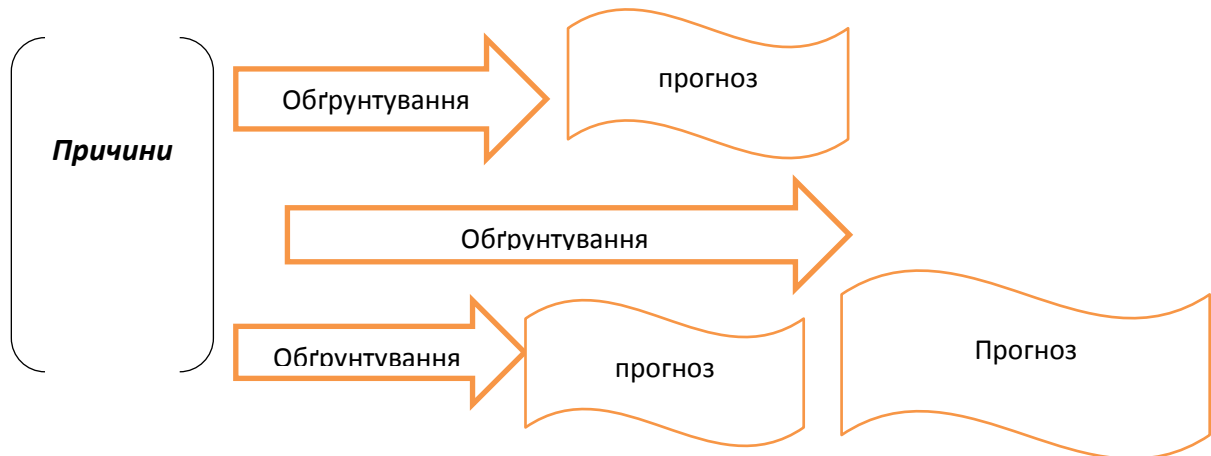
Робота з термінами: (підручник, словники, відеоролики). акцентується увага на слові-пропаганда пояснення педагога, наведення учнями прикладів пропаганди.

2. Учитель: У ході індустріалізації та колективізації в Радянському Союзі почала формуватися адміністративно-командна система.

Завдання 1: Визначити причини появи адміністративно-командної системи.

Метод «дерево передбачень».

Учитель пропонує учням перед читанням тексту спочатку скласти блок-схему «дерево передбачень». Для цього, орієнтуючись на назву запитання, передбачте, якими будуть варіанти відповідей. Кожне із передбачень має бути обґрунтоване. Запропонувати учням зобразити результати роботи у вигляді дерева, де саме питання – це «стовбур дерева», «листочки» - передбачення, «гілочки»- аргументи, обґрунтування передбачень.

Після складання «дерева передбачень» кілька учнів презентують роботу.

Вчитель пропонує опрацювати текст та порівняти їхні передбачення з тим що написано в тексті.

Робота з документами: Прочитайте документи та дайте відповіді на запитання.

Пропагандистський ідеал радянської людини Історик О. Сенявський про характерні ознаки «нової радянської людини»

«Я виділив би три основні ознаки «нової людини». Насамперед, це безмежна відданість вищій цілі, що полягає у побудові комунізму. По-друге, перехід від ідеї до дії, «нова людина» не мрійник, а діяч і практик. По-третє, «нова людина» виступає представником маси чи класу, який через неї здійснює свій ідеал. «Нова людина» аж ніяк не одинак ... вона відчуває зв'язок з колективом, що незримо стоїть за нею. Цей колектив називається «партія», «клас» чи навіть «весь радянський народ». Тому «нова людина» виконує не свою власну, а неодмінно і велику, «загальну» справу. Окрім цієї «загальної справи», вона не має інших, особистих, відособлених інтересів. Загальне для неї стає особистим».

1. Чому дослідник бере у лапки визначені ним риси «нової людини»?
2. Яку людину намагалась формувати радянська влада?

Із листа селянина с. Стайки на Київщині до газети «Коллективна нива» (1930 р.)

Я, син твердоздатчика дяка слов'янської общини Терещенка Якова Кузьмича, зрікаюся назавжди свого батька як куркуля, ворожо настроєного проти радянської влади. Прошу опублікувати це в пресі. Микола Терещенко.

1. Чому син відмовляється від батька? Чому свою відмову автор листа просить опублікувати в газеті? Під впливом чого молода людина прийняла таке рішення?
2. Як вчинки сигнальника Кисельова та селянина Терещенка співвідносяться з ідеалом «нової радянської людини»?

Повсякденне життя радянської людини

Зі спогадів члена делегації англійських шахтарів про відвідини Донбасу Ряди нових жител, побудованих уже при радянській владі, не можуть заглибити враження злиденності. Ці будиночки, «котеджі», як їх гордо називають більшовики, побудовані без усякої любові і комфорту. Ми зайшли в один такий будиночок, у кожній з його трьох кімнат мешкали робітничі родини. Сплять, мабуть, покотом на підлозі, бо ніяких ліжок ми не помітили. У куті, замість ікони, портрети вождів. Зі

спогадів Є. Горової, мешканки Києва У 1934 р. столицю України перенесли з Харкова до Києва. Переїжджали і всі республіканські установи і з ними «Заготзерно», де начальником планового відділу працював батько. Так ми опинилися у Києві. Влітку ми жили у Пущі-Водиці. Пам'ятаю дерев'яну дачу, зелену ділянку, ставок. Наприкінці літа переїхали до міста у новий будинок. Ми опинились у гарній трикімнатній квартирі. У дворі була розташована будівля, у якій знаходилися: їдальня з домашніми обідами, пральня, тощо — елементи соціалістичного побуту.

1. До яких соціальних верств належали сім'ї, про які йдеться у документах?
2. Порівняйте житлові умови цих сімей. Чи існувала в СРСР пропагована комуністами рівність?

Враження французького письменника А. Жида про візит до СРСР

Улітку майже всі ходять у білому. В одязі виняткова одноманітність. Обійшов магазини уздовж і впоперек, і від верху до низу. Товари, за винятком деяких, зовсім непридатні. Можна навіть подумати, що тканини, речі спеціально виготовляють непривабливими, аби їх купували тільки у разі крайньої потреби ... усе виглядає жахливо.

1. Як оцінюють повсякденне життя радянської людини іноземці – англійські шахтарі, французький письменник?
2. Чи можна довіряти цим свідченням? Чому?

III. Заключна частина:

1. Учитель пропонує учням пригадати свої записи на початку уроку та порівняти з тим, про що вони дізналися на уроці.
2. Учитель пропонує учням, використовуючи метод ПРЕС, відповісти на запитання, поставлене на початку уроку: «Яким може бути повсякденне життя радянської людини у 1930-тих роках?» Учні
відповідають, дотримуючись алгоритму виконання роботи:

Висловити свою думку, розпочавши зі слів: я вважаю... (позиція).
 Навести причину появи цієї думки, ...тому що (обґрунтування).
 Навести факти, які демонструють ваші докази, ...наприклад (приклад).
 Узагальнити свою думку, зробити висновок... Отже, (тому) я вважаю (висновки).

IУ. Підведення підсумку уроку: метод «Одне слово». Наприкінці уроку учитель просить учнів зазначити одним словом те, що найбільш сподобалося їм на уроці: зміст уроку, методи, атмосфера, власна діяльність, результати тощо. Вчитель фіксує це слово на дошці і при необхідності просить учнів його прокоментувати.

У. Домашнє завдання:

1. Опрацювати відповідний параграф
2. Скласти порівняльну таблицю «Пропагандистський ідеал радянської людини та її повсякденне життя» .

Приєм «Двосторонній щоденник » (приклад)

Формуємо медіаграмотність на уроках історії.

Серед графічних форм роботи цікавим для викладача історії є прийом «двостороннього щоденника». Учні мають змогу пов'язати зміст тексту підручника зі своїм досвідом, іншими матеріалами які вони опрацювали.

Щоденник має вигляд таблиці.

Положення тексту (завдання викладача)	Коментарі учнів.
<p>Що таке ілюзії ? Чим були викликані «рожевий оптимізм» та ілюзії громадян?</p> <p>І.Світличний про власні почуття, про надзвичайний ентузіазм і надію, що охопили радянську інтелігенцію після XX з'їзду партії: «У багатьох із нас відразу після XX з'їзду було багато наївного, рожевого оптимізму, телячого ентузіазму, багато було ілюзій, побудованих на піску, і багатьом здавалося, що всі проблеми народного життя вирішуються одним шляхом, і нам нічого не лишається, як</p>	

з високо піднятими прапорами марширувати до комунізму.»	
---	--

На етапі рефлексії можливо вдало поєднувати формування медіаграмотності та критичного мислення. Рефлексія здійснюється впродовж усього навчального процесу, але на різних етапах уроку вона виконує різні функції. На етапі рефлексії учні розмірковують про зв'язок попередніх уявлень (можливо хибними) з тими, що вони засвоїли на уроці, обмінюються ідеями, висловлюють різні точки зору, вчаться уважно слухати один одного, аргументовано відстоювати свою думку.

Нагадуємо що викладачі історії у 2017р.:

1. Підвищують свій професійний рівень з проблеми медіа грамотності.
2. Вивчають нові посібники визначені у методичних рекомендаціях.
3. Формують навички медіа грамотності учнів на уроках історії
4. Готують одну методичну розробку з проблеми медіа грамотності учнів
5. Протягом вересня-листопада проводять відкриті уроки з проблеми та надсилають до НМЦ ПТО матеріали.(розробку уроку, дидактичне забезпечення, відео уроки, відеоматеріали , коментарі тощо.)
6. На титульній сторінці вказати: ПТНЗ, ПІБ, стаж педагогічної роботи, категорію та педагогічне звання. Дата проведення відкритого уроку.
7. Приклади розробок можна знайти на сайті Академії української преси в розділі медіалітература - медіаосвіта – вчителі.
8. Консультує з усіх питань методист суспільних дисциплін НМЦ ПТО
Муха Н.О., т 32-08-97

КЛЮЧОВИХ ПРИНЦИПІВ МЕДІАГРАМОТНОСТІ

УСІ МЕДІАМЕСЕДЖІ Є СКОНСТРУЙОВАНИМИ

Штучність, рукотворність
медіапродуктів

меседжі створили конкретні індивіди
з певною метою

МЕДІА ФОРМУЮТЬ НАШЕ СПРИЙНЯТТЯ РЕАЛЬНОСТІ

Медіа не є об'єктивним
відображенням реального світу

Наші уявлення про реальність великою мірою
ґрунтуються на медіа, а не на нашому досвіді

РІЗНІ АУДИТОРІЇ ПО-РІЗНОМУ СПРИЙМАЮТЬ МЕДІАМЕСЕДЖІ

Кожна людина взаємодіє
з медіа в індивідуальний
спосіб

Сприйняття медіамеседжу залежить від особистих
потреб, національних, культурних і статевих
відмінностей, моральних принципів тощо

МЕДІАМЕСЕДЖІ МІСТЯТЬ КОМЕРЦІЙНІ ВТРУЧАННЯ

Медіа є бізнесом і мають
приносити прибуток

Медіа сконцентровано в руках невеликої
кількості власників

УСІ МЕДІАМЕСЕДЖІ ВКЛЮЧАЮТЬ РІЗНІ ТОЧКИ ЗОРУ

Медіапродукти в певний спосіб
рекламують ідеологію, цінності
й стиль життя

Медіамеседжі зазвичай підтримують
наявну систему

Ці принципи медіаграмотності вперше сформулювала Асоціація вчителів м. Онтаріо 1987 року, і їх уключило міністерство освіти Канади в Media Literacy Resource Guide (1989). Звідтоді ці принципи лишаються фундаментальними для системи медіаосвіти.

ДЕТЕКТОР M

Media
Sapiens

Ключові питання для аналізу меседжів.

Авторство	Хто створив ці меседжі
Мета	Чому їх створено, цільова аудиторія, звідки ви це знаєте.
Економіка	Хто за це заплатив.
Вплив	Хто може дістати користь від цього меседжу.
Реакція	Мої дії на ці меседжі.
Зміст	Про що це, що вас змушує так думати. Які ідеї, цінності, інформація та погляди очевидні / імпліцитні
Техніки	Які техніки використовуються. Чому використовуються саме ці техніки. Як вони передають меседжі
Інтерпретації	Яка моя інтерпретація, що я дізнаюся про себе.
Контекст	Коли це зроблено. Де або як поділилися з публікою
Надійність	Це факт, думка. Якою мірою меседжу можна довіряти (що змушує вас так думати. Які джерела інформації, думок, припущень.

Зверніть увагу на методичний матеріал із посібника «Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін (посібник для вчителя)» / за редакцією В.Іванова, О.Волощенко, О.Мокрогуз ЦВП, Академія української преси. 2016р. ст..201